Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 43, Aralık 2019, s. 704-710

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.40170>

Öğr. Gör. Sevcan BAYRAK ÇELİK

Fırat Üniversitesi, Karakoçan MYO, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü,
sevcanbayrak23@gmail.com

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE DRAMANIN ÇOCUĞUN GELİŞİM ALANLARINA ETKİSİ

Özet

Günden güne yaygınlaşan okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenler tarafından drama etkinliğine büyük önem verilmektedir çünkü çocuklar yaparak- yaşayarak öğrenmesiyle yaptıkları etkinliklerle bilişsel, dil, duygusal, sosyal ve öz bakım becerilerine olumlu katkı sağlayan ve çocukları gerçek yaşamda olmuş, ya da tasarlanmış olayların yanında yani düşsel ya da gerçek olayları taklit etmesi olarak tanımlanır.

Drama etkinliğinin kullanımında çocukların öğrendiği şeyleri tamamıyla kendi hayal gücünü kullanarak akıl süzgecinden geçirmesiyle gerçekleşir. Çocuk bu yolla öğrendiğini kendi kelimeleriyle öğrendiği ve kendi iç dünyasını dışa yansıtma yöntemidir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Drama, Çocuk, Çocuğun Gelişim Alanları

THE EFFECT OF DRAMA ON PRESCHOOL EDUCATION IN CHILDREN'S DEVELOPMENT AREAS

Abstract

In day-to-day preschool education institutions, teachers place great importance on drama activity, because children are defined as imitating imaginary or real events in addition to the events that have been or are designed in the real life of children, which contribute positively to their cognitive, language, emotional, social and self-care skills through activities they do with learning by doing. In the use of the drama

activity, it is realized by the children that they learn through their own imagination. The child is a method of reflecting his inner world to the outside, which he learns in his own words.

Keywords: Preschool Education, Drama, Child, Child Development Areas

GİRİŞ

Drama eğitim ve öğretimde geleneksel yöntemlere göre daha yeni bir oluşum olmasına karşın, etkisi ve uygulanması bakımından birçok olumluluğu da içinde barındırmaktadır. Ezbere ve bilgi yığılmasına dayalı bir eğitim dizgesinde birey, çeşitli yaptırımlardan kurtulamamakta; bilgiyi arayarak, paylaşarak bulamamaktadır. Bu nedenle drama, okul öncesi eğitim dönemi için önemli bir gereksinimdir. Çünkü drama, yaratıcılığı geliştiren etkili bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren başlı başına bir eğitim alanıdır (Güven, 2003). Drama, eğitim ve öğretimde yepyeni bir oluşumdur. Ezbere ve bilgi yığılmasına dayalı bir eğitim dizgesinde birey, çeşitli uygulamaların yaptırımlarından kurtulamamakta, bilgiyi arayarak, paylaşarak bulamamaktadır. İşte bu nedenle drama bir eğitim dizgesi için önemli bir gereksinimdir.

Yaratıcı drama, küçük çocukların oyunlarında görülen katılımcının sanatsal duyarlılığını, kendisi, başkaları ve dünya hakkındaki bilincini artıran ve her çocuğun hayal gücünü geliştiren bir öğrenme aracıdır. Yaratıcı drama, bir grup etkinliğidir. Öğrenme sürecine çocuğun etkin şekilde katılabilmesi için, duyularını, düş gücünü, imgeleme yetisini devreye sokar.

Okul öncesi dönemde çocukta ilk dramatik öğrenme taklit etme ile başlamaktadır. Çocuklar, hayali ve gerçek yaşantılar ile davranışları arasında fiziksel ve bilişsel bağlantılar kurabildikçe, taklit becerileri gelişmekte ve oyuna dönüşmektedir. Oyun, çocuk eğitiminde yadsınamaz bir öneme sahiptir. Yetişkinlerin düşündükleri gibi boş vakit geçirme değil, çocuklar için en doğal öğrenme ortamıdır. Çocukların yanlış yapma, eleştirilme korkusu olmadan kendilerini en iyi şekilde ifade edebilmelerini sağlar.

Çocuklarda var olan yaratıcılığın geliştirilmesi için çocuğun desteğe ihtiyacı vardır. Bu destek çocuğun ailesinden, çevresinden ve öğretmeninden sağlanır. Çocukta var olan yaratıcılık önceden fark edilip buna uygun olarak planlamalar yapılırsa gelişim daha hızlı ve sağlıklı biçimde gerçekleşecektir. Bu durumda çocuğun okula adım attığı ilk kademe olan okul öncesi eğitimi son derece önem arz etmektedir. Yaratıcı drama dünyada ve ülkemizde çocuk eğitiminde gün geçtikçe yaygınlaşan bir kavram yaratıcı drama etkinlikleri uygulanırken oyunlar, rol oynama, doğaçlama, hikâye oluşturma ve dramatizasyon gibi etkinlikler kullanılır.

Drama etkinlikleri uygulanırken takip edilen 4 süreç vardır. Bunlar, ısınma, kaynaştırma, uygulama ve değerlendirmedir (Gönen ve Dalkılıç, 2003, Çocukta öğrenme taklit etme ile başlamaktadır. Çocuklarınıza bakın onların halinde tavrında konuşmalarında sizleri göreceksiniz.

YARATICI DRAMANIN ÇOCUĞUN GELİŞİM ALANLARINA ETKİSİ

1. ZİHİNSEL GELİŞİMİNE KATKISI

Drama etkinlikleri, çocuğun bilişsel becerilerinin gelişimini doğrudan desteklemektedir. Drama etkinlikleri sırasında çocuklar düşündüklerini yaşantıya dönüştürmektedir. Çocuklar farklı yaşantılar sırasında değişik çözüm yolları üretme imkânı bulurlar. Drama, çocuğa kendi hareketleri yoluyla zengin yaşantılar sunduğu için zihinsel gelişime katkı sağlar. Çocuk kendisini drama yoluyla başkasının yerine koyarak gerçek hayatta yapamadıklarını ya da özlediği ve yeniden yaşamak istediği olayları hayal gücünü kullanarak tekrardan yaşar. Hayal gücü, zihinsel canlandırma olayıdır. Çocuk, gerçekte görülmeyen bir varlığı, nesneyi hayal etme yoluyla zihinsel işlemler yaparak onu hissetmeye, ona dokunmaya, tadını almaya, koklamaya çalışır. Bu durum zihinsel egzersiz yapma olayıdır. Çocuklar drama etkinlikleri sırasında kendilerine sunulan günlük yaşamları ile ilgili problemleri farklı şekillerde yeniden yaşarlar. Böylece problem çözme becerileri desteklendiği gibi olaylara farklı bakış açılan geliştirmesi sağlanmaktadır. Hayal gücü, zihinsel canlandırma olayıdır. Çocuk, gerçekte görülmeyen bir varlığı, nesneyi hayal etme yoluyla zihinsel işlemler yaparak onu hissetmeye, ona dokunmaya, tadını almaya, koklamaya çalışır. Bu durum zihinsel egzersiz yapma olayıdır. Çocuklar drama etkinlikleri sırasında kendilerine sunulan günlük yaşamları ile ilgili problemleri farklı şekillerde yeniden yaşarlar. Drama çocuğun merak duygusunun gelişimini de destekler. Çocuğun merak duygusunu uyararak başlanan drama çalışmalarında önemli olan çocuğun soru sormasıdır. Çocuğun sorularına cevap bulabilmesi için gözlem ve araştırma yapması gerekir. Çocuk yaptığı bu keşifler aracılığı ile problem çözme becerilerini de geliştirir. Böylece problem çözme becerileri desteklendiği gibi olaylara farklı bakış açıları geliştirmesi sağlanmaktadır (Akbaba ve diğ., 2003, s.21). Drama çocuğun merak duygusunun gelişimini de destekler. Çocuğun merak duygusunu uyararak başlanan drama çalışmalarında önemli olan çocuğun soru sormasıdır. Birçok kavram ve konu drama ile hızlı ve kalıcı olarak öğrenilebilir. Drama sayesinde zihinsel gelişimde meydana gelen ilerlemeler çocuğun davranışlarına da yansımaktadır.

2. DİL GELİŞİMİNE KATKISI

Yaratıcı drama etkinlikleri ile çocuklar, düşünme, konuşma, dinleme ve anlama becerilerini kazanmaktadır. Çocuklar, dil becerilerini yaratıcı drama çalışmaları sırasında grupta kurduğu etkileşim sonucunda doğal yollarla geliştirmektedir (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 34). Drama etkinlikleri sırasında çocuk, sözel iletişimi başlatarak, çeşitli durumlarda hayali karakterlerle karşılıklı diyaloglar kurar, doğal etkinlikler sayesinde çocuk sesinin tonunu, yüksekliğini, alçaklığını ve hızını ayarlayabilir.

Çocuklar duygu ve düşünceleri ifade etmek için oyun guruplarında karşılıklı iletişim kurar ve dili kullanarak etkileşimde bulunurlar. Çocuklar drama çalışmaları içinde sözel ve sözel olmayan dili etkin çünkü drama çalışmaları içinde yer alırken konuşma, dinleme, anlatma ve birbiriyle, iletişim kurma becerisi kazanarak kelime hazineleri ve gramer yapıları zenginleşir ve çocuğun alıcı ve ifade edici dili gelişir. Dramanın, sadece sözel değil, sözel olmayan iletişim becerilerini de geliştirdiği savunulmaktadır. Çocukların drama çalışmaları içinde etkin olduğu sözel ve sözel olmayan dili çok etkin şekilde kullandığı görülür. Çocuklar, bu etkinliklerde yer

alırken, düşünme, konuşma, dinleme, anlatma ve birbirleriyle iletişim kurma becerilerini de kazanır.

Çocuk drama çalışmaları esnasında kendini ifade etmeyi; jest, mimik ve vücut hareketlerini kullanmayı öğrenir. Çocuklar drama etkinlikleri içinde düşünme, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirir ve daha etkili iletişim etkileşim kurarlar.

3. SOSYAL DUYGUSAL GELİŞİMİNE ETKİSİ

Çocuğun sosyalleşmesinde çevresindekilerle özellikle de arkadaşları ile ilişkileri son derece önemlidir. Çocuk grup içerisinde işbirliği, paylaşma, dayanışma, başkalarına saygı duyma vb. öğrenir (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s.35). Drama etkinliklerinin amacı çocuğun her alanda kendini daha fazla tanımasını ve geliştirmesini sağlamaktır. Drama, tanım olarak, kendi içerisinde sosyalleşmeyi barındırmaktadır. Çeşitli etkinliklerin özelliğine göre tartışan, konuşan, olayları yaşayan, gözleyen ve yaratan çocuk, sosyal iletişimin temellerini sağlamlaştırır. Bu nedenle sosyal iletişime etkisi olmayan drama etkinliği yok denebilir Çocuk canlandırdığı bir kimsenin rolünü alarak onun özelliklerine bürünürken, kendini ve insanları farklı açılardan yani farklı pencereden bakmayı öğrenirken hayal ve yorum gücünü kullanarak çevresini tanıyan çocuk duygu ve heyecanlarını harekete geçirir. Drama, bir grup çalışması olması nedeniyle bulunduğu ortama göre duyarlı olmayı, birbirlerini kabul etmeyi, paylaşmayı öğretir. Böylece bireyin hem kendine hem de başkalarına güven duygusu gelişir. Çocuklar, drama sayesinde çeşitli sosyal farklılıklara rağmen birlikte oynama ve başarmanın hazzını tadarak böylece işbirliği yapma becerileri gelişir. Çocuk, yaşamında dile getiremediği sorunların, grup içinde başkaları tarafından da yaşandığını anlamakta ve diğerlerinin yaşadığı farklı sorunları dinleyerek kendini ifade etme ve başkalarını daha iyi anlama, empati kurma becerilerini arttırmaktadır. Drama kendi içerisinde sosyalleşmeyi barındırmaktadır. Çeşitli etkinliklerin özelliğine göre tartışan, konuşan, olayları yaşayan, gözleyen ve yaratan çocuk sosyal iletişiminin temellerini sağlamlaştırır. Drama belli bir grupta yapıldığından grubun bir birini tanıması, sosyalleşmesi, yardımlaşma ve paylaşma duyguları gelişen çocuklar yorum, tartışma ve hareketlerle kendilerini rahatlıkla ifade etmesi onlara özgüven duygusu sağlar. Yapılan etkinlikler çocukların içlerinden geldiği gibi bağırıp ve çağırması çocukların rahatlamasını sağlar. Çocuk, yaşamında dile getiremediği sorunların, grup içinde başkaları tarafından da yaşandığını anlamakta ve diğerlerinin yaşadığı farklı sorunları dinleyerek kendini ifade etme ve başkalarını daha iyi anlama, empati kurma becerilerini arttırmaktadır.

4. DUYGUSAL GELİŞİMİNE ETKİSİ

Çocuklar, drama etkinlikleri sayesinde duygularını serbestçe ortaya koyma imkanı bulurlar. Olumlu veya olumsuz duygularını rahatça yaşadıkları için içsel gerginlikten kurtulmaktadırlar. Drama, bireyin her alanda kendini tanımasına imkan sağlar. Bu durum çocuğu duygusal yönden rahatlatır. Şöyle ki, drama etkinlikleri ile çocuk iç dünyasını yansıtarak, arkadaşları ile kaynaşmakta, gruba katıldığı andan itibaren bastırılmış duygularını dışa vurduğu için de rahatlamaktadır(Akbaba ve diğ., 2003, s. 25). Drama etkinlikleri sırasında çocuk iç dünyasını yansıtır, duygularını dışa vurup rahatlar, kendini tanıyarak drama katılımcıların zihinsel olarak taklit ederekten, duygularını geniş ölçüde ifade edebilirler. Drama etkinlikleri sırasında

katılımcılar, başkahraman ve diğer karakterlerin karşılaşılan bir durum tasarlayabilirler ve onların nasıl hissettiklerini hayal edebilirler.

Çocukta empati duygusunun gelişmesinin en rahat ve uygun ortamı, drama çalışmalarıdır. Özellikle rol oynama etkinlikleri, çocukların olaylara başkalarının gözüyle bakmalarını ve böylece onların daha iyi anlamalarını sağlamaktadır. Drama, grup etkileşimini arttırdığından, çocuğun duygularını başkaları ile paylaşmasına, başkalarının duygularını anlamasına yardımcı olmaktadır. Bu sebeplerden dolayı özellikle erken çocukluk döneminde, dramanın duygusal gelişime çok önemli katkıları vardır.

5. DRAMANIN PSİKOMOTOR GELİŞİME ETKİSİ

Okul öncesi dönemde çocuklar günlük yaşamları ile ilgili kendilerini etkileyen tüm olayları, her zaman sözel olarak dile getireremeyebilirler. Bazı durumlarda yaşadıkları korkuları, kaygıları, üzüntüleri, mutlulukları vb. ifade eden duygularını oyunlarında vücut hareketleriyle kolaylıkla anlatabilmektedirler. Dramanın çocukların duygu ve düşüncelerini hareketleri ile (sallanma, yuvarlanma, sıçrama vb.) dışa vurmalarını sağladığından rahatlatıcı etkisi bulunmaktadır.

Drama etkinliklerinde özellikle yaratıcı hareket ve danslar, duyguların bedensel yolla ifade edilmesine olanak sağladığından bu konuda ayrıca önem taşımaktadır. Bu etkinlikler sırasında çocuklar zihinlerinde canlandırdıklarını, diledikleri gibi hareket veya danslarla anlatırlar.

Drama saatinin uygulandığı sırada öğrenci gözlediği ve yaşadığı olayları değişik rollerle canlandırırken, tedirginliklerini, endişelerini, korkularını, sevinç ve özlemlerini çeşitli vücut hareketleri ile anlatmaya çalışır. Bu öğrenciye veya bireye vücudunu koordineli bir şekilde istediği amaca uygun olarak kullanma imkanı verir. Daha önceden öğrendiği kıvrılma ve dönme gibi temel hareket becerileri daha sonra yapılan drama çalışmaları ile geliştirilir.

Böylece bireyin becerilerinin gelişiminde kendi vücudunun özelliklerini tanıyıp kullanmasına yardımcı olur. Fiziksel ve motor becerilerin kazanılmasında dramanın etkisi büyüktür. Dramayla çocuk vücudunu koordineli bir şekilde amacına uygun olarak kullanma fırsatı bularak hareket eden, hareketleri tekrarlayan ve bu sayede alıştırmalar yapma fırsatı bulan çocuk karşısına çıkan engelleri kolayca aşabilme yeteneği, gücünü ise yerinde ve zamanında kullanma alışkanlığı kazandırır.

6. DRAMANIN ÖZBAKIM BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE ETKİSİ

Drama yoluyla eğitimde kullanılan nitelikli programlar sayesinde çocuklar, öz bakım becerilerini direkt olarak geliştirebilme şansına sahiptirler. Çocuklar dram ayla öz bakım gelişim alanına katkıları oldukça fazladır. Çocuk kendini ve vücudunun parçalarını en doğal yolla tanımasını sağlayarak vücut parçalarının işlevlerini en doğal yolla öğrenmesini ve vücut parçalarının başka fonksiyonlar içinde kullanılabilmesine ve günlük hayatı içinde kullanacağı çeşitli davranışları en doğru olarak kazanmasını sağlamaktadır.

Drama yoluyla eğitimde kullanılan nitelikli programlar sayesinde çocuklar, özbakım becerilerini direkt olarak geliştirebilme şansına sahiptirler. Genel olarak dramanın özbakım gelişim alanına katkılarını şu kriterlerden bahsedebiliriz.

Kendini ve vücudunun parçalarını en doğal yolla tanımasını sağlamak,

- Vücut parçalarının işlevlerini en doğal yolla öğrenmesini sağlamak (Bunun gerçekleşmesi için en doğal yol pandomim ve rol yapmadır),

- Vücut parçalarının başka fonksiyonlar içinde kullanılabilmesine olanak sağlamak,
- Günlük hayatı içinde kullanacağı çeşitli davranışları en doğru olarak kazanmasını sağlamak

Çocuğun kişiliğinin temellerinin atıldığı bu dönemde drama çalışmalarına sık sık yer verilmesi çocuğun tüm gelişim aşamaları açısından önemli ve gereklidir. Yaratıcı drama çocukların zihinsel duygusal, sosyal, psikomotor, dil özbakım becerilerini geliştirip desteklediğinden etkinlikler içerisinde yer almalıdır. Okul öncesi dönem çocukları için yaparak yaşayarak öğrenme modeli uygulandığında öğrenilenlerin kalıcılığı artmaktadır. Çocuklar etkinliğe direkt olarak katıldıklarında öğrenmeye istekleri artmaktadır. Yaratıcı drama çalışmaları da öğrencinin aktif olarak etkinliklere katıldıkları en önemli eğitim aracıdır. Bu çalışmalar sırasında öğrencinin motivasyonu artmaktadır. Eğitim ortamlarındaki drama etkinlikleriyle bireyler, ileri yaşamlarında karşılaştıkları birçok sorunla yüz yüze gelerek, bu sorunlara çözüm yolları üretebilirler. Bütün bu nedenlere bağlı olarak okul öncesinde yaratıcı drama çalışmalarına önemli ölçüde yer verilmelidir.

SONUÇ

Drama dünyada ve ülkemizde çocuk eğitiminde gün geçtikçe yaygınlaşan bir kavram olarak bilinen drama etkinlikleri uygulanırken oyunlar, rol oynama, doğaçlama, hikâye oluşturma ve dramatizasyon gibi etkinlikler kullanılır. Çocuğun kişiliğinin temellerinin atıldığı bu dönemde drama çalışmalarına sık sık yer verilmesi çocuğun tüm gelişim aşamaları açısından önemli ve gereklidir.

Yaratıcı drama çocukların zihinsel duygusal, sosyal, psikomotor, dil öz bakım becerilerini geliştirip desteklediğinden etkinlikler içerisinde yer almalıdır. Okul öncesi dönem çocukları için yaparak yaşayarak öğrenme modeli uygulandığında öğrenilenlerin katıldığı artmaktadır. Çocuklar etkinliğe direkt olarak katıldıklarında öğrenmeye istekleri artmaktadır.

Drama çalışmaları da öğrencinin aktif olarak etkinliklere katıldıkları en önemli eğitim aşamasıdır. Bu çalışmalar sırasında öğrencinin motivasyonu artmaktadır. Eğitim ortamlarındaki drama etkinlikleriyle bireyler, ileri yaşamlarında karşılaştıkları birçok sorunla yüz yüze gelerek, bu sorunlara çözüm yolları üretebilirler. Bütün bu nedenlere bağlı olarak okul öncesinde drama çalışmalarına önemli ölçüde yer verilmelidir.

Drama tiyatro değildir. Birçok anaokulunda yaratıcı drama derslerinin ardından okul yönetimleri ve veliler tarafından istek üzerine yıl sonunda çocuklardan tiyatro gösterileri beklenir. Oysa bu çocuğun doğasına aykırıdır. Çocuk tiyatro sahnesine çıkar ve en iyi yapabileceği şeyi kendisini oynar. Sevgili anne babalar ve seyirci için bu “minyatür yetenek” hoşluk yaratır ve alkışlanarak aktif katılan çocukların özgüven duygusu oldukça gelişir.

KAYNAKLAR

- Aral, Neriman. Kandır, Adalet.Can Yaşar, Münevver. (2001). Okulöncesi Eğitim 2. Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- Gönen, Mübeccel; Dalkılıç, Nursel Uyar (2003). Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- Üstündag, T. (2002). Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Güven, İ. (2003). “Drama Öğrenme - Öğretme”. Çocukta Yaratıcılık ve Drama. (Ed. Ali Öztürk). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. Eskişehir.
- Ömeroğlu, Esra; Ersoy, Özlem; Şahin, Fatma Tezel; Kandır, Adalet;
- Turla, Ayşe. (2003). Okul Öncesi Eğitimde Drama Teoriden Uygulamaya. Kök Yayıncılık, Ankara.